

كۆز اوشاقلار

اوشاقلار سۆزە باخماسىمۇ والدىن مەھم مەسئەلەلەردىن سايلىمىز. اوشاق روانشناسلارنىڭ نەزىرىدە گۆرە، ئاھىدە كۆزلىق كىمى گۆرون رەتارلارنى ھامىسى مەسئەلە سايلىمىز.

اوشاقلار سۆزە باخماسىمۇ والدىن مەھم مەسئەلەلەردىن سايلىمىز. اوشاق روانشناسلارنىڭ نەزىرىدە گۆرە، ئاھىدە كۆزلىق كىمى گۆرون رەتارلارنى ھامىسى مەسئەلە سايلىمىز.

اوشاقلارنىڭ مەخسۇس بۇيۇمە زىمانلارنى تانىماق اونلارنىڭ مەخسۇس داھا ياخى تانىماغا سەبب اولار. حەقىقەتدە اوشاغىن سۆزە باخماسىمۇ ھەر ياشدا كۆزلىق آدلاندۇرماق اولماز. اريكسون روانشناسلىق نەزىرىدە گۆرە بىكى ياشلا اوچ ياش آراسى اوشاقلارنى مەسئەلە اولماق زىمانلارنىڭ بۇ ياشلاردا اوشاق سەرتەلە بويۇمىر و بو فەئالىتەر اوشاغىن قەدرت نەشانەسى سايلىمىز. بو اوزدن اوشاق مەسئەلە و خو مەختارلىق دالىسىجان اولور.

اوشاغى بو ياشداكى گوجلرى اونو خودمەختارلىق رەتارلارنى بوزا وئرماسىمۇ سوق وئور. مەنلە اۆز اطرافىنى آختارا، آيلىپ دوشور، نەچە آدەم آتار و نەچە كەلمە سۆز دانىشار. بو اوزدن اوشاقلاردا خودمەختارلىق و ھۆبەت آختارماق اوشلاردا لاپ يوخارى حەدەپنە چاتار و كۆزلىق كاملا طەبىئەدە. مگر غەير طەبىئەي خالدا ياش وئور.

بعضاً بۇيۇكلر اوشاقلارنى قورخماسىنى كۆزلىغىنان اشتىبە سايلىمىز. اوشاقلاردا بۇيۇكلرە تاى قورخوقلارنى يئردن قاچارلار و اورا ياخىنلاشماقدا چكىنرلر.

اوشاقلارنىڭ ذاتى خەسۇسەتلىرى اونلارنى كۆزلىغىندا دا تەئىرلىدەر. بعضى اوشاقلار او بىرلەرە نەسبەت داھا چوخ داغواچىل اولورلار. بو اوشاقلار دوعوم آنىندان قارارسىز اولورلار و بىر بالاچا مەخسۇس قابەغىندا آراملىقدان چىغان ويغانلىغا چاتىرلار. آما ذاتى تەفاوتلارغا رەغماً اوشاقلارنىڭ كۆزلىغى داھا چوخ تەربىتە باغلىدەر و چوخ آز زىنەتكە مەربوط اولور. ئەلە بونا گۆرە تەربىت يوللارنى و اطراف مەملەرى كەنترل ئەلەمەغىنان بو مەسكلىن قابەغىنى آلماق اولور.

كۆز اوشاقلارنىڭ مەلەمەتلىرى ھانسىلارنىڭ؟

1- تەز حەسلىنەرلر.

2- بۇيۇكلەرە جواب قايتىرلار.

3- بۇيۇكلەرنىڭ ايسەتلىرىدە قابەغىندا فەئال شەكلدە دايانىرلار و قانۇنلار بويون وئەمىرلر.

4- ايرىلارنىڭ اىنچىتەمەق اوچون مەددا بعضى ايشلر گۆرورلر.

5- اۆز رەتار و اشتىباھلارنى گۆرە اۆزگەنى دانلىرلار.

6- تەز اىنچىندىلر و اطرافداكىلاردان تەز - تەز كوسرلر.

7- حەسلى و غەبلىدەر.

8- كەنەلى و انقام آلدىلار.

ئەدىكلىمە اساساً دوزگون تەربىت اوشاقلارنىڭ كۆزلىغىنى آزالدا بىلر و والدىن اوشاقلارنىڭ سۆزە باخماسىمۇ و كۆزلىغىلارنى بىر سەرى تەكنىكلەرنىڭ آرادان آپارا بىلرلر:

• اوشاغىزدا آرتىق مەھبەت ئەلەين. اوشاقلار بعضاً دقت مەركەزىدە اولماق اوچون غەير سەلم رەتارلاردا ال وورورلار.

• اوشاقلاردا اۆزلىرىنىڭ آراملەتمەسى اۆيدىن. اوشاقلار و مەخسۇس كۆز اوشاقلار تەز - تەز قارارسىزلاشارلار. اونلارنى بىر اوبونچاغا و يا ايسەتى پەتوفا دلىستە ئەلەمەغىنان، اۆزونو نەچە آواملەتمەسى اۆيدە بىلرسىز.

• اوشاغىن ياخى ايشلەرنى يادا سالىن. ھەر رەتارى دقت مەركەزىدە ساخلاماق اونون دواملى اولماسىنا سەبب اولدوغونا گۆرە نە ياخى كى اوشاغىن پەس مەملەرنىڭ يەرنە ياخى رەتارلاردا دقت ئەلەياق. ھەر بىر دوز نا صحىح رەتاردا دقت يەتتەمەمەغىنان اونون آرادان گەتتەمە سەبب اولما بىلر.

• والدىن رەتارى قاباقدان بللى اولمىدەر. اوشاغىن بللى رەتارى قاباغىندا آتا - آنانىن تەبەت عەكس مەملە اوشاق گىچ قالار. مەنلە اوشاغىن پەس رەتارى قاباغىندا بىر دقە گولماق و بىر آيرى دقە مەسئەلەق اونو گىچ قويا.

والدىن رەتارلارنى ھەمەنگ اولماسىدا اونلارنىڭ عەكس مەملەرنىڭ قاباقدان بللى اولماسى قەدر ھەمەتلىدەر. آتا - آنانىن عەكس مەملەرنىڭ نا ھەمەنگ اولماسى اوشاغىن كۆزلىغىنا سەبب اولما بىلر.

• اوشاغا مەم وئەمەق يەرنە خواھىش ئەلەمەسى اۆيدىن. اوشاقلار چوخ تەز اۆيەنرلر و والدىن رەتارىدا اولگو گۆتورلر. اونلارنى يەنە ادەبلى و مەرفەتلى دانىشمەغىن چوخ يوخارى تەئىرى وار.

اوشاقلاردا مەم وئەمەق يەرنە اولاردان اقتەدەرنان خواھىش ئەلەسز اوندان مەم وئەمەق يەرنە خواھىش ئەلەمەسىدا گۆزلەپە بىلرسىز.

• اوشاقلاردا ھەمكارلىغى و مەسئەلىت قەبۇل ئەلەمەسى اۆيدىن. بو ايش اوچون اونلاردا مەخسۇس ياشلاردا اونلار مەسئەلىت تەپشەرن.

جەران ئەلەمەغىن لازىملىغى، بعضى ايشلەرنى جەران اولماق قابەتلىنەن اولمەمەغىنى و رەتارلارنى عەينى نەتىجە سەينى اونلاردا اۆيەتمەق، اونلارنى مەسئەلىتلى و ھەمكارلىق رەھبەتە سەينە مەلك بىر اوشاق ئەلر.

اونلار بو مەمۇندا ناغىلار تەرىفەلەمەقدا فەيدالىدەر آما اونلارنى، ياشلارنى مەسئەلە فەئەلىتە شەركەت وئەمەغىن داھا آرتىق تەئىرى وار.

